

Crítica ►

DES DEL JARDÍ

Ets gran, Oscar

VICENÇ PAGÈS JORDÀ

Què faríem els columnistes sense les citacions d'Oscar Wilde? Hauríem de tenir la decència de consagrar-lo com a patró dels textos argumentatius i celebrar el seu aniversari com si fos Nadal. Bé, si més no tinguem la cortesia de revelar les fonts. L'editorial Atalanta acaba de publicar *El arte de conversar*. El que fa recomanable aquest llibre és que no es limita a buidar les obres d'Oscar Wilde de frases brillants i organitzar-les de manera temàtica, sinó que també buida entrevistes i recrea narracions orals consignades per testimonis contrastats, poc o gens conegudes fins ara.

L'orador o el crític més anodins atenyen moments esplendorosos quan ataquen una obra sense contemplacions. L'experiència ens dicta que la destrucció despietada d'un llibre té la curiosa virtut de treure a la llum la part més brillant del crític. ¿Com deuen ser, doncs, les frases d'algú tan rutilant com Oscar Wilde quan es concentra en la demolició d'una obra? Vegem-ne alguns exemples.

Hi ha, d'una banda, l'insult directe i extrapolable: «Qualsevol pot escriure una novel·la de tres volums; només cal una ignorància absoluta de la vida i de la literatura.» O bé: «James Payn és un aficionat a l'art d'amagar allò que no val la pena trobar.» O, finalment: «George Moore duu els seus lectors fins a la latrina i els hi tanca.»

En segon lloc, hi ha les crítiques *ad hoc*: «Henry James escriu ficció com si es tractés d'un deure dolorós.» O aquesta altra, sobre l'obra de Dickens: «S'ha de tenir un cor de pedra per llegir la mort de la petita Nell i no riure-se'n.» Les crítiques més efectives, però, són les que s'amaguen sota un elogi: «Kipling és la nostra primera autoritat en la segona mà, i ha vist coses meravelloses a través dels panys de les portes; els seus escenaris són autèntiques obres d'art.»

Per acabar, una manera gloriosa de posar punt final a una entrevista: «Tinc la certesa que l'espera un gran futur literari, ja que sembla un entrevistador molt dolent. És evident que ha d'escriure poesia. El color de la seva corbata m'agrada molt. Adéu.»

Per comprendre el to d'una època, l'entrellat d'un període històric, és imprescindible afegir a la veu dels protagonistes principals la d'aquells que sense tenir una presència tan rellevant van viure de ple els fets, van participar-hi i comprometre-s'hi. El seu testimoni és un contrast fonamental de les grans veus, aporta punts de vista precisos, completa el conjunt, defineix i matisa. Aquest llibre de Carles Ribera sobre els fets revolucionaris que van esdevenir-se a Catalunya l'estiu i la tardor del 1936 es basa en aquesta tensió i complementaritat entre les veus dels testimonis de primera fila i les dels que ocupaven un segon terme, entre allò que s'esdevé a la capital del país i el que passa en un poble de poc més de dos mil habitants, situat a la comarca de la Selva, Caldes de Malavella.

L'any 2002 va morir en una petita població de França, Grandchamp, als 96 anys, Joaquim Aleixandri, exferroviari que, als anys trenta, fou un actiu militant republicà a la regió de Girona. El 1936 forma part del comitè de Caldes i, entre el 1937 i el 1938, és l'alcalde. Després va anar a la guerra i a l'exili, d'on ja no va tornar. Aleixandri tenia gust per l'escriptura i ja als anys trenta publicava articles en revistes polítiques, alguna de les quals va contribuir a fundar. Expatriat a França i treballant de bosquetà, Aleixandri va expressar en l'escriptura, al llarg de quatre dècades, els seus records i reflexions, les poques alegries i la freqüent desesperança. A la mort d'Aleixandri, entre les seves pertinences es van trobar gran part d'aquests papers, alguns redactats en forma de

L'aigua i el foc

A «Cent dies de juliol», Carles Ribera tracta dels **fets revolucionaris** que van desenvolupar-se a Catalunya entre el juliol i l'octubre del 1936

«CENT DIES DE JULIOL»

Autor: CARLES RIBERA
Editorial: PROA
Pàgines: 236 Preu: 17 EUROS

Com era per dins un comitè antifeixista? Les memòries d'un republicà de Caldes de Malavella (Selva), Joaquim Aleixandri, ens acosten a les organitzacions protagonistes de l'esclat revolucionari en les primeres setmanes de la Guerra Civil a Catalunya, ara fa 70 anys. El llibre inclou un important recull de fotografies de l'època.

Carles Ribera (Girona, 1968) és

periodista i llicenciat en història per la Universitat de Girona (UdG). Treballa des

de fa disset anys al diari *El Punt* i és col·laborador setmanal de la revista *Presència*, on va sortir publicat per primer cop el reportatge que ha donat

origen a aquest llibre. També és autor del llibre *Notícia d'un republicà. Biografia i textos de Joaquim Aleixandri*.

diari íntim, d'altres de text memorialístic, d'altres més o menys novel·lats. Carles Ribera, que el 2006 ja va publicar una mostra més extensa d'aquest material en el llibre titulat *Notícia d'un*

republicà, ha extractat a *Cent dies de juliol* els passatges relatius al període revolucionari i els ha sotmès a comparació amb d'altres testimonis dels fets. N'hi ha de contemporanis, com ara fragments de la premsa de l'època, i d'altres d'evocats, bé sigui per testimonis encara vivents, com Heribert Barretera o Josep Benet, o pels que consten en les memòries de diversos protagonistes dels fets, com l'alcalde de Barcelona Carles Pi i Sunyer o la dirigent anarquist Frederica Montseny. De tot plegat en resulta una visió de conjunt interessant perquè abasta dos cercles i dos àmbits: el cercle d'allò que s'esdevé a la ciutat de Barcelona i a les primeres institucions del país, i el que conté allò que passa en una població com Caldes i el seu comitè. Una perspectiva complementa l'altra i totes dues ajuden a copsar més bé uns fets que, encara avui dia i tot i la intensa i extensa mirada dels historiadors, no són fàcils d'entendre, a causa de la complexitat que tenen, de la barreja d'intenció i d'atzar que hi conflueix, de propòsits declarats i d'estratègies ocultes. No és fàcil acceptar que l'heroisme estigui contaminat de misèria moral ni que la grandesa conviu amb els instints més vulgars i abjectes. Sovint, en les versions oficials dels relats històrics, la trompeteria de les grans paraules, ja sigui de lloances o de blasmes, ofega el to de la realitat estricta, sempre més grisa, ambigua, aplomada, arran de terra. A partir del testimoni d'Aleixandri i del que passa a Caldes, vila d'aigües termals, i del ressò que arriba de la llunyana rosa de foc, el retrat del que van ser aquells dies turbulents, d'entusiasme i de mort, s'afina. Es comprèn més bé què va passar i per què.

Novetats ►

«COM DÉU MANA»

Autor: NICCOLÒ AMMANITI
Editorial: EMPÚRIES
Pàgines: 428 / 19 €

D'un dels autors de més èxit a Itàlia arriba una faula apocalíptica que narra la vida d'un pare i d'un fill, Rino i Cristiano Zena, units per un amor visceral i una relació dominada per la violència. En una plana regada per la pluja, una landa al marge de tot, on els camps i els rius s'entremesclen amb les naus industrials i els concessionaris, pare i fill tiren endavant al costat de dos personatges singulars.

«EL PLA B»

Autor: JOAN RIDAO
Editorial: MINA
Pàgines: 160 / Preu: 20 €

Cada dia més gent està d'acord en el fet que Catalunya ha de disposar de més poder polític i econòmic perquè s'hi pugui viure millor. La majoria d'aquests ciutadans no estan en contra d'Espanya. Simplement n'estan cansats. Ara per ara, Espanya és un tap que frena els interessos dels catalans. Aquest és un dels arguments principals que planteja Ridao en aquest llibre.

«L'ELEGÀNCIA DE L'ERIGÒ»

Autor: MURIEL BARBERY
Editorial: EDICIONS 62
Pàgines: 336 / Preu: 19,50 €

Madame Michèle, de nom Renée, vídua de 54 anys, més aviat grassoneta, és la portera d'un bloc de pisos d'un carrer de París. Autodidacta, el seu jardí secret és l'art, la lectura, la música..., una àmplia cultura que oculta als veïns burgesos, ja que ¿on s'és vist que de la boca d'una portera surtin frases tan erudites? Animal crepuscular i nocturn, l'erigò, com Renée, és discret per natura.

